

Педагогічний календар. Липень 2018. *Справи сімейні*. 2018. №7. С. 31–33.

Педагогічний календар. Липень 2018

125 років від дня народження Миколи Загоровського (1893–1934); 140 років від дня народження Януша Корчака (1878–1942); 120 років від дня народження Павла Чамати (1898–1969).

Pedagogical calendar. July 2018

125 years since the birth of Mykola Zagorovsky (1893–1934); 140 years since the birth of Janusz Korczak (1878–1942); 120 years since the birth of Pavlo Chamata (1898–1969).

125 років від дня народження Миколи Загоровського (1893—1934), українського педагога, гідробіолога і зоолога.

Микола Олександрович Загоровський народився 16 липня 1893 р. в Одесі. Закінчив 2-гу міську гімназію зі срібною медаллю (1912). Вищу освіту здобув на природничому відділенні фізико-математичного факультету Новоросійського університету.

Під керівництвом професора Д. Третьякова він ще в студентські роки почав активно працювати в лабораторії зоотомічного кабінету над сучасними проблемами зоології, гідробіології та порівняльної анатомії. Влітку 1913—1915 М. Загоровський вів фауністично-гідробіологічні дослідження на узбережжях Одеської затоки Чорного моря. Ще в студентські роки він почав активно працювати в лабораторії зоотомічного кабінету над сучасними проблемами зоології, гідробіології та порівняльної анатомії. Особливу увагу молодий учений приділяв вивченню тонкощів гістологічних методик на практиці анатомо-морфологічних досліджень, за що в 1914 отримав від факультету золоту медаль за наукову працю «Будова серця у хребетних». З 1916 він працював при зоотомічному кабінеті на кафедрі зоології, порівняльної анатомії та фізіології університету на посаді асистента, у 1918 його перевели для підготовки до професорського звання.

Особливо детально М. Загоровський вивчав походження поєднувальної базопільної тканини серця хребетних тварин (міноги, акули, осетра, білуги, щуки, окуня, карася, бичка, коропа, жаби, ящірки, голуба, півня, гусака, щура та дельфіна). Вчений був одним із перших, хто вивчав біоценози Чорного моря і зібрав великий матеріал про планктон Одеської затоки; досліджував північно-західну частину Чорного моря, Одеську затоку і лимани з метою визначення їх рибогосподарського значення.

1920-х Микола Олександрович викладав в Інституті народного господарства, Одеському технікумі водних шляхів, у Всесоюзному механіко-технічному інституті консервної промисловості (нині Академія холоду). Був професором Інституту народної освіти й Одеського сільськогосподарського інституту. 1933 очолив кафедру гідробіології в Одеському університеті. Був членом Бальнеологічного товариства та Інтернаціональної асоціації лімнологів. М. Загоровський писав і науково-популярні праці, адресовані вчителю.

Зацькований НКВС Микола Загоровський звів рахунки з життям 28 квітня 1934 р. За повідомленням одеської газети, він перерізав собі горло в лабораторії, аби уникнути «пропозиції» карателів доносити на свого брата Євгена Олександровича Загоровського (1885—1938), відомого одеського історика.

На жаль, фото вченого поки не віднайдено.

140 років від дня народження Януша Корчак (1878—1942), польського педагога-гуманіста, лікаря, дитячого письменника, одного з провідників ідеї гуманістичної педагогіки

Януш Корчак (справжнє ім'я Хірш-Генрик Гольдшмідт) народився у 22 липня 1878 р. в полонізованій єврейській родині у Варшаві. Навчався в Імператорському університеті у Варшаві на медичному відділенні.

Вже у 18 років Гольдшмідт написав першу статтю з проблем педагогіки. Молодий хлопець підняв дуже недитяче питання — коли матері та батьки повернуться до виховання своїх дітей, а не перекладатимуть обов'язки на інших?

Генрик Гольдшмідт був надзвичайно талановитим у трьох різних сферах — під своїм прізвищем був знаним лікарем, під іменем Януш Корчак — відомим педагогом та письменником.

У 1910 він прийняв доленосне рішення — вирішив закінчити з лікарською справою та заснувати «Дім сиріт» для єврейських дітей. На початку Першої світової війни Януша Корчак мобілізували до царської армії. Він служив молодшим завідувачем дивізійного лазарету, головним чином в Україні. Із трьох будинків, пов'язаних із перебуванням Я. Корчак в Києві, зберігся лише один — на вулиці Володимирській, 47, де містилася польська гімназія для дівчаток і дитячий садок (нині там відкрито меморіальну дошку). Тоді ж, у Києві, він почав писати одну зі своїх головних книг — «Як любити дитину».

Коли розпочалася Друга світова війна, Корчак знову хотів піти на фронт, але його не взяли через вік. Він лікував людей на місцях і далі продовжував займатися «Домом сиріт», попри те, що це було вкрай важко. Януш Корчак знаходив їм гроші на їжу, а одяг навчив шити самостійно.

Незабутнім, легендарним подвигом Я. Корчак, який показує його безмірну любов до дітей, є його вчинок, коли 6 серпня 1942 він пішов в останню путь разом зі своїми вихованцями-дітьми в газову камеру гітлерівського табору смерті у Треблінці. Януш Корчак прийняв смерть у

муках разом з дітьми, він підтримував їх як міг, був з ними до кінця, відмовившись від запропонованого порятунку власного життя.

Український педагог Василь Сухомлинський у передмові до своєї знаменитої книги «Серце віддаю дітям» (1969) писав про те, як знайомство з творами Я. Корчака «Коли я знову стану маленьким» і «Як любити дитину» розкрили перед ним світ людини, котра всю себе до останку віддала дітям: «Життя Януша Корчака, його подвиг вражаючої моральної сили й чистоти стали для мене натхненням. Я зрозумів: щоб стати справжнім вихователем дітей, треба віддати їм своє серце».

З 1994 року в Києві діє Українське відділення Корчаківського товариства (засновник і незмінний голова — Світлана Перовська). Його база — у Кловському ліцеї, де зібрано найбільше книжок Корчака різними мовами. У ліцеї відкрито єдину в Україні постійно діючу виставку пам'яті Януша Корчака.

120 років від дня народження Павла Чамати (1898—1969), українського психолога і педагога, організатора освіти

Павло Романович Чамата народився 28 липня 1898 в с. Бабичі, тепер Канівського району Черкаської області (за іншими даними – 29 липня 1898 на Донеччині) в селянській родині. По закінченні школи (1916) працював шахтарем. Пізніше вступив на факультет соціального виховання до Київського інституту народної освіти, який закінчив у 1930. Учителював, був директором школи. Відтоді Петро Романович поєднував наукову й педагогічну діяльність: закінчив аспірантуру, захистив кандидатську дисертацію з психологічних наук. Пізніше працював на посаді старшого наукового співробітника в Українському науково-дослідному інституті педагогіки.

З 1937 за сумісництвом працював доцентом кафедри психології в Київському педагогічному інституті ім. О. М. Горького, пізніше тут виконував обов'язки проректора з наукової роботи. У 1943—1945 П. Чамата очолював Український науково-дослідний інститут педагогіки. У 1947—1951. учений працював ректором Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького, а з січня 1951 до березня 1966 — заступником директора з наукової частини Науково-дослідного інституту психології УРСР.

П. Чамата — вчений з широкою ерудицією в галузі педагогіки і психології, здібний керівник і організатор науки. Його перу належить більш як 70 наукових праць — статті, брошури, монографії, підручники. Цінним і для сучасного розвитку науки є створений ним Бібліографічний довідник праць із психології за 40 років (1917—1957), який побачив світ у 1958. За редакцією вченого та його безпосередньої участі написано підручник для педагогічних училищ «Психологія» (1958), який витримав чотири видання.

Великого значення надавав учений проблемі викладання логіки й психології в середній школі.

П. Чамата увійшов в історію психології як засновник наукової школи в Україні з проблеми розвитку свідомості і самосвідомості особистості. Це знайшло відображення в таких працях: «Особливості розвитку самосвідомості у дітей дошкільного віку» (1956), «Про природу і сутність самосвідомості особистості» (1956), «Питання самосвідомості особистості» (1958), «Самосвідомість та її розвиток у дітей» (1965) та ін.

Учений керував аспірантами, які успішно захистили дисертації і нині працюють у психологічній науці.

Після тривалої хвороби 14 серпня 1969 р. Павло Чамата помер.

